
Bijlage 5: *Factsheet* Virusbronnen

Samenvatting: Beheersing van virusbronnen in de teelt van pootaardappelen

Een pootgoedteler kan na de oogst van een partij pootaardappelen onaangenaam verrast worden met extra klasse-verlagingen of een afkeuring in de nacontrole door PVY. In de praktijk worden wilde planten hiervoor wel eens verantwoordelijk gehouden als alle denkbare beheersingsmaatregelen – en dat zijn er veel – voor en tijdens het teeltseizoen genomen zijn. Ook in onderzoek zijn wilde planten met PVY aangetroffen, maar niet in de teeltperiode van pootgoed. De aanwezigheid van PVY in wilde planten is vlak voor en tijdens de teelt onderzocht in drie seizoenen rondom percelen met PVY problemen in het voorgaande jaar en rondom percelen met pootaardappelen waarin tijdens de teelt PVY planten zijn waargenomen. In bladmonsters afkomstig van 6000 planten is echter geen PVY aangetroffen. Dit betrof zowel éénjarige planten als meerjarige planten, waaronder gewone berenklauw, grote brandnetel, fluitenkruid, paardenbloem, paarse dovenetel en smalle weegbree. Ook in 14 mengmonsters van ca. 200 bitterzoetplanten rondom een aardappelteeltgebied werd in het najaar geen PVY aangetoond. Dit onderzoek geeft aan dat de aandacht voor virusbronnen vooral uit moet gaan naar de aardappelteelt zelf (consumptie-, zetmeel- en pootgoedaardappelen) en het voorkomen van aardappelopslag.

Onderzoeksprogramma

De PPS Virus & Vectorbeheersing in pootaardappelen is een publiek-private samenwerking tussen het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en een consortium van verschillende partijen uit de pootgoedsector en de agrarische productieketen. De PPS valt onder het topsectorbeleid van de overheid, namelijk onder de Topsector Tuinbouw en Uitgangsmaterialen. Het hoofddoel van dit publiek-private samenwerkingsprogramma is verbetering en verduurzaming van pootgoedmanagement om infecties met PVY te verlagen.

Beperk aardappelopslag

Aardappelopslag is vaak vroeg aanwezig, voor de opkomst van de gepote aardappelen. In combinatie met vroege bladluisvluchten zijn deze planten een belangrijke virusbron. Maar ook tijdens de teeltperiode van de pootaardappelen wordt nog volop aardappelopslag waargenomen. Wettelijk mag vanaf 1 juli gemiddeld niet meer dan twee aardappelopslagplanten per m² op het veld of een deel daarvan staan en de opslag op minimaal 0,3 ha voorkomt. Diegene die een terrein of perceel in gebruik heeft neemt bestrijdingsmaatregelen tegen deze opslag. Voor goed agrarisch management in de praktijk zijn dit echter te ruime normen, aangezien aardappelopslag een vroege bron voor PVY-verspreiding kan zijn.

Figuur 1: Aardappelopslag kan al vroeg in het voorjaar aanwezig zijn en als virusbron fungeren.

Aardappelen voor andere productiedoeleinden

Ook kan rekening gehouden worden met de afstand tussen percelen pootaardappelen en aardappelpercelen voor andere productiedoeleinden. Als binnen een afstand van 25 meter van een te keuren perceel een perceel aardappelen ligt dat besmettingsgevaar voor virusziekten oplevert, wordt het gehele te keuren perceel, of een strook van minimaal 10 meter breed, in klasse verlaagd of afgekeurd. Gevleugelde bladluizen kunnen vrij grote afstanden overbruggen (afhankelijk van bijv. de wind). Bladluizen raken opgenomen PVY op den duur wel kwijt, maar dat is zeker niet al na 1 x proefboren. Zo kunnen bladluizen het virus ook over langere afstanden dan 25 meter verspreiden. Ook hier zou op basis van goed agrarisch praktijkmanagement gekozen kunnen worden voor langere afstanden tussen pootgoed en andere percelen, of kiezen voor sec pootgoed bij elkaar waar alle aardappelpercelen een optimaal bladluis / PVY beheersingsstrategie krijgen.

Aandachtspunten virusbronnen

- Aardappelopslag minimaliseren begint bij het poten en aanaarden, een goede afstelling tijdens het poten zorgt voor betere oogstomstandigheden, waaronder pootdiepte en centrale ligging van de moederknol;
- Zorg voor een schone oogst door een correcte afstelling van de rooimachine;
- Er bestaan rooimachines met aardappelkneuzers, dit voorkomt of beperkt aardappelopslag;
- Bestrijdt aardappelopslag voor, tijdens en na de teelt van aardappelen;
- Houdt afstand tussen percelen pootgoed en aardappelpercelen voor andere productiedoeleinden, waar bijvoorbeeld niet meer gelet wordt op bladluisontwikkeling en PVY. Dit soort percelen vormen een belangrijke virusbron;
- Inundatie als bestrijdingsmaatregel tegen plantparasitaire nematoden neemt de laatste jaren toe op percelen waar deze toepassing in de praktijk kan worden toegepast. Er zijn telers die deze maatregel ook met het oog op bestrijding van aardappelopslag toepassen.

Tabel 1: Overzicht van PVY-toetsingen in bladmonsters uit aardappelpercelen, aardappelopslag en wilde planten

Aardappelpercelen geanalyseerd op PVY-inoculum	Aantal planten	Aantal monsters	Aantal monsters PVY positief	% monsters PVY positief
Consumptie, 2 juni	480	96	1	1
Consumptie, 3 juni	480	96	4	4
Consumptie, 4 juni	300	30	4	13
Consumptie, 1 juli	360	72	1	1
Pootaardappel, 4 juni	800	80	0	0
Aardappelopslag 2 juli (voorvrucht PVY infectie)	10	1	1	100
Aardappelopslag, eind april/begin mei	190	19	0	0
Aardappelopslag, 4 juni	100	10	1	10
Wilde planten rondom aardappelpercelen (april - 2 juli)	6000	600	0	0